

aiudul

EXEM-
PLARUL

2

L E I

Abonament:
120 Lei anual, 60 Lei pe 6 luni.
Publicăm anunțuri și reclame.

CULTURĂ, ECONOMIC, SOCIAL ȘI POLITIC INDEPENDENT
Apare săptămânal. — Redactor: OVIDIU HULEA.

Redacția și administrația:
Strada Mihai Viteazul No. 1.
— Casa Română —

Pentru organizarea națiunii.

Dacă dincolo de hotarele lumii noastre materiale, sufletele celor plecați dintre noi mai pot primi, după cum credem, solii dela urmași — atunci praznicul de ieri din cetatea Bălgăradului va fi recompensat din plin mucenicia fără seamăn a celor trei țărani franți în roată.

Când din băltoacele sângelui, fău, vărsate înaintea ochilor îngroziți a mii de țărani, aduși anume pentru a li-se da lecția cea mai fioroasă — a putut răsări o lume nouă, cu frumuseți atât de variate, cari pot vrăji și'nălța chiar și sufletul cel mai pretențios — o, atunci de sigur bucuria jertfei tale trebuie să copleșească într'o atot cuprinzătoare fericire toate amintirile, chiar a durerilor celor mai sfâșietoare.

Puteți dormi în pace, scumpi mucenici, căci ieri la Alba-Iulia, aproape o sută de mii de țărani slobozi, mândri, în scumpe podoabe țărănești au trecut în alaiu de praznic mare, revărsând în seculara cetate valuri din uriașa, neperitoare puțere a sufletului țărănesc.

Din sângele vostru a crescut viforos stejarul care-și scaldă brațele în mângăierile unui soare, care nu va mai apune nici odată.

Dar așa ni se pare, că nu ne-am împlini datoria de modești croniciari ai acestor zile mari, dacă sufletul nostru

s'ar complăce într'o tiradă de efuziuni admiraive și n'am căuta să desfacem, din frumusețea unor ceasuri de magie și învățăminte și n'am lua și hotăriri, cari să ne prilejuiască altădată sărbătoriri, fără nemulțumiri.

Întâiu: sărbătorirea de ieri a purtat, în multe ale ei, pecetea caracteristică a tuturor manifestărilor noastre de după războiu: a improvizării. Cine a urmărit defilarea, a putut găsi atâtea părți care puteau lipsi: un amestec de populație, copii, bune, unii fără o haină mai curată, despre cari, din ținuta lor, se putea celi că nici odată n'au participat la o manifestație organizată. Să nu amintesc că'n alaiu s'au amestecat și concelățeni romi, că multe sale s'au prezentat fără conducătorii lor firești, că s'a lăsat prăa mare mulțime de popor, încât defilarea a obosit peste măsură. Nu era doar o manifestație de număr, ci trebuia să fie o manifestație de valori și har Domnului avem atâtea încât nu trebuie să le căutăm cu înfrigurare.

Cred că din aceste lipsuri pot constata două adevăruri: absența organelor de conducere locale — repet în unele părți! — și aceea a unei organizații unitare, care să vină de sus și care nu se poate înjgheba cu dispozițiuni de ultima oră. *Trebuie să avem un comandament cultural suprem, care să*

facă această operă de organizare în liniște, prepărând-o uniform, după un plan elaborat cu concursul tuturor elementelor cari vreau să muncească cu entuziasm pentru organizarea acestui neam înzestrat de bunul Dumnezeu cu atâtea însușiri unice. Era vorba, cândva, de ocoordonare a activității tuturor societăților noastre culturale, e vorba acum de-o concentrare într'un minister a acestei activități de organizare a națiunii. Pe orice cale s'ar face — să se facă, nu numai cât mai grabnic, ci și cu concursul tuturor competențelor verificate, fără acel sectarism politic, care a neglijat oameni numai pentru că sunt din tabără politică adversă. Ca să depășim odată aceasta epocă, prea îndelungă, a improvizațiilor de toate felurile și în toate domeniile.

■ Aniversare domnească. Sâmbătă, 16 Octombrie a. c. fiind aniversarea nașterii Suveranului, toate oficiile publice au fost închise. Școlile au prăznuit evenimentul în serbări școlare cu conferințe despre Rege și Dinastie, aducându-se omagii și exprimându-se sentimentele de alipire ale corpurilor didactice și ale elevilor. La ora 11 a. m. s'a oficiat Te Deum în ambele biserici. românești. Gazeta „Aiudul” urează din toată inima Suveranului iubit ani mulți pentru desăvârșirea operei mărețe carei Regele Carol II. și-a dedicat nobilele și marile sale puteri sufletești.

INTEMEIETORUL

De Al. Lupeanu-Melin.

În anul dela Hristos 1937, într'o frumoasă și senină zi de Mai, când văzduhul și pământul sunt pline de haruri cerești, în fața vechiului castel părăsit dela îmbinarea Târnavelor, se oprește un căruț dela țară, prăfuit de drum lung și de goană nerăbdătoare. Vizitiul, flăcău voinic în port făgărășan, își mângăie călușeii, iar din căruțul cu otavă de munte, coboară un drumeț în floarea vârstei. El poartă haină neagră, călugărească, pe marginele căreia se țeveste, cu sfială, firul roșu al portului vlădicesc.

Cei câțiva rânđași unguri, cari mai păzesc bielele ruini mucegăite, rămân uimiți de un asemenea oaspe. Crucea de aur de pe pieptul străinului îi turbură peste măsură, și stau întrebători, lipiți de zidurile porții.

Oaspele neașteptat e un arhieru tinăr, cu barbă neagră, rotundă, și cu ochii buni, blânzi.

E vlădica românesc *Inochentie Micu*, sosit să-și ia în primire noul domeniu și reședința dela Blaj, din inima Ardealului.

Noul stăpân se adăpostește cum poate, în singura chilie ce-a mai rămas întreagă, cu mobila roasă, eșită de soare. Și întâiul său gând e, să ingenunche cu cucernicie în fața Ierestrii bolteie, prin care se întrezărește un

petec de ceriu senin și o rază de soare miostivă. Buzele firave de posturi și de rugăciune îndelungată, dapână o molitivă adâncă, ușurătoare. Apoi, mâna cu inelul de păstor legiuit se poartă dela frunte la inimă, și dela umărul drept la umărul stâng, pecetluind cu semnul sfintei cruci românești o hotărîre și un început

În zilele și'n săptămânile următoare, tăcutul arhieru se plimbă într'una peste larga livadă de lângă Târnavă Mare, unde, iarba mărunță și deasă, năpădind vechi aleie princiare și vetre de sgomotoase petreceri vânătoarești, inormăntează o lume străină de nemeși unguri, și suride încrezătoare pentru alta.

Tinărul arhieru se plimbă gânditor.

Merge și mai stă. Măsoară cu ochii, pleacă iarăș, rărind pasul. Plănuște.

Apoi după o trecere de câteva luni, în castelul refăcut în grabă, în sala cea mai largă din etajul de sus, episcopul Inochentie Micu s'a așezat în tronul arhieresc, în toată umila lui strălucire. Alături are camilața de sărbătoare și toiagul.

În fața ierarhului stă un arhitect vestit, căci vlădica Inochentie vrea să dureze așezări cu zăstem, cari se garanteze trăinicie de veacuri. Planurile sunt făcute după îndrumările stăpânului însuși, care, cu inspirație de prof, se gândește la Roma de mâine a neamului său. Sunt plaurile Blajului, care va trebui să ră-

sară ca o cetate de vrajă, pe locul de vechi cazne ale iobagilor români de pe Târnavă și Secaș.

Inochentie vede în pânza viitorului o mânăstire de călugări, lepădați de grijile veacului acestuia și inchinați luminării de obște. Vedea o catedrală mare, largă și maiestoasă, în care se vor hărăzi atâtea mângăieri poporului obijduit. Vedea străzile de măeștri și negustori români, cari vor avea să-i dea Ardealului strămoșesc clasa lui de mijloc, pe orășenii de-un neam cu glia și cu plugul.

Ținutul din preajmă, ca și pământul tot, din munți în munți, din văi în văi, e românesc și, pe locuitorii lui arhieru Inochentie îi are de partea sa prin aceleași sfielnice simțiri de mai bine, prin sânge și grai.

Crucea și cartea, plugul și dalta de măestrie! Iată temeurile, pe care înțelege vlădica Inochentie, să razime pietrele unghiulare le orașului românesc, visat de dânsul. Cruce de nădejdi și mângăieri cerești, cartea de lumină înălțătoare, plugul de belșug pământesc, și unealta de putere orășănească sunt semnele stemei de nobleță, pe care, vrea tinăr și prevăzătorul episcop să o înfigă pecreștetul zidurilor și așezărilor ce plănuște.

Și când toate acestea le simte pornite în bun făgaș de înfăptuire, fiul de țărani întreprinzător din părțile Sibiului, ajuns să aibă o putere oarecare în toiagul de arhipăstor, se

Cămin și fericire.

Ce frumoasă a făcut Dumnezeu lumea aceasta! Cu câtă înțelepciune a așezat fiecare lucru la locul său și i-a dat fiecăruia rostul său. O deosebită grijă a pus în crearea omului pe care și l-a făcut fiul său, după chipul și asemenarea sa. Bărbatului i-a dat, puterea, curajul, rațiunea luminată și *putința să stăpânească*. În femeie a sădit o comoară întreagă de virtuți și mai cu seamă, rostul ei i l-a sortit să fie soția credincioasă bărbatului. Cea mai sublimă însărcinare a ei, este să fie mamă bună și să fie farul luminător în educația copiilor săi. Trebuie să recunoaștem că i s'a încredințat o sarcină grea și plină de răspunderi grele în fața lui Dumnezeu și în fața societății. Prin faptul că are o situație grea și cu mare răspundere — trebuie să aibă o comoară de virtuți, căci de multe ori împlinirea unei îndatoriri cere și jertfe. Datoria femeii este, să fie tovarășă fidelă a soțului. Inzestrată cu însușiri nobile, trebuie să fie în viața soțului o călăuză, un tovarăș nedespărțit, o mângâiere în viața sbuciumată, izvor de bucurie și fericiri, deci idealul sfânt al lui. Femeia să fie capabilă de orice jertfă, în interesul cinstei și a fericirii căminului conjugal. Pentru ca acel cămin să nu fie un chin, ori a mai bine zis un iad, ci un loc unde să se refugieze omul pentru o clipă de odihnă, adevă un rai. Deși este mai slabă și ființa ei mai delicată ca a bărbatului, totuși inzestrată cu atâtea arme superioare, de multe ori robește bărbatul și-l dezarmează. Cine poate rezista în fața atitudinii ei fascinante, a mângâierilor binefăcătoare, a inimii calde și iubitoare, ori lacrimilor de durere sau bucurie. Orice fiară, cât de turbată, se va preface în miel blând — omul trebuie să capituleze.

Sufletul femeii o taină de nepătruns, care clocește ca o vâltore, patimi încăușate ce așteaptă momentul să se deslănțue. Femeia e îngerul păzitor al bărbatului. Ea se poate transforma ușor în demonul lui ispititor, ce duce la pieirea și distrugerea celui mai sfânt locaș — „Căminul conjugal.” — Datorită faptului că în decursul vremilor, femeia nu a putut să se desprindă complet de tentațiile ispititoare, se perpetuiază din generație în generație această primejdie.

Iată lupta intimă a sufletului ei: virtutea cu instinctul; sublimul cu meschinul.

Istoria ne exemplifică cele mai elocvente cazuri:

Cornelia, mama Gracilor și-a câștigat această stimă prin virtutea dragostei de mamă. Jeana d'Arc din Orleans prin virtutea spiritului de jertfă pentru ai săi etc.

Dar să ne întoarcem la femeia română al cărei suflet s'a ridicat la un nivel înalt și a cărui virtute este admirată de lume. Pildă

de virtuozitatea femeiască au dat frumoasele noastre domnițe, ca mama lui Ștefan cel Mare prin umilirea dragostei materne ca să imboldească pe fiul ei, atunci când a sosit la porțile cetății înfrânt și rănit și a fost trimis să-și facă datoria pentru țară. Despina Doamna pentru ca să ajute la opera de consolidare a soțului său și să arate exemplul bun de jertfă, își dăruiește toate bijuteriile pentru ridicarea mănăstirii Curtea de Argeș. Doamna Stanca, soția lui Mihai, varsă lacrimi de compătimire când se aduce capul lui Batori și în acelaș timp pentru grija soțului iubit. Fata lui Tepeș prin curajul ei neînduindu-i frică să meargă la Turci pentru a-și servi neamul și pe tatăl său. Regina Elisabeta devotată cu trup și suflet în slujba neamului, Regina Maria mamă, câte chinuri n'a alinat în timpul războiului plutind ca un înger din tranșee în tranșee, din spital, în spital, mângâind fețele încrețite de chinuri. Oare eroina dela Jiu Ecaterina Teodoroiu, nu dovedește lumii întregi că femeia română știe să se jertfească cu prisosință pentru patria sa. În societățile patriotice și filantropice, femeia joacă un rol de căpetenie dovedindu-și virtuozitatea.

Dela războiu incoace mai cu seamă — durere — calitatea femeii a scăzut. Se spune că suntem în secolul modernismului — dar, putem spune — „Secolul mainuțăriilor” — ce duc la distrugerea moravurilor bune, înecând virtuțile creștinești, la scăderea simțului de pudoare, îmbrățișând indecența, la călcarea rolului ei sfânt pentru care a fost creată și în consecință „distrugerea unui cămin”. Nu se potrivește deloc femeia noastră cu femeia franceză sau americană, pentru că ea este cu totul altă fire și i se potrivește mai bine frumoasa noastră vieată patriarhală în care am crescut. Mai zilele trecute la cinematograful s'a rulat un film „Grădina lui Alah”, în care vedeta Marialne Dietrich își jertfește o dragoste profundă și curată pentru ca să readucă pe bărbatul iubit la respectarea unei făgăduințe date. Această artistă care duce o căsătore model în viața artiștilor, a refuzat să apară în film îmbrăcată mai puțin decent spunând: „Ce educație voi da eu celor două fetițe ale mele dacă mă vor vedea goală pe ecran. Mă întreb câte femei sunt azi capabile să-și subjughe și să-și înfrângă patimile, jertfindu-și chiar dragostea, dacă e nevoie, și orgoliul pentru ca să readucă pe un soț ori prieten la respectarea unei datorii? De multe ori în loc să parăze primejdia o alimentează cu o legătură păcătoasă, ațăță germele răsunării și face bărbatul să-și uite de demnitatea sa, trăindu-l în prăpastie. Astăzi, mai cu seamă la orașele mari, pentru ca să fie cât mai mondene și să aibă mai multă ademenire, caută să-și reliefeze cât mai mult ispitele și nici

unele din acestea nu și pun întrebarea „Ce educație pot da copiilor, văzându-mă goală”? Răspunsul l-am primit în sala cinematografului la filmul de mai sus cu exclamările sexului gingaș: „Proastă a mai fost și femeia aceasta”...

Ce educație poate să dea mama copiilor săi dacă li lasă cu nepăsare pe mâna unei servitoare și ea ziua merge la întâlniri amoroase, iar noaptea bate dancierurile, chefulind alături de bărbați, uitându-și de datoria de mamă și soție. Ce urmează? Adulterul! Și atunci ne explicăm șirul întreg de crime pasionale ce se ivesc în ultimul timp la București, mai cu seamă în pătura intelectuală, căci femeia poate să și înalțe sufletul și odată cu ea să înalțe și pe cei din jurul său și poate tot așa să decadă și în această decadere să țarască în prăpastie un bărbat, ori o întreagă familie.

(În numărul viitor va apare un articol consacrat bărbatului.)

Păr. D. GOG.

Ocrotirea cultivatorilor de vii și livezi de pruni

Ministerul de Interne a trimis primăriilor un ordin prin care le face cunoscut că, orice cultivator de vii sau livezi de pruni, va putea să și înlocuiască până la data de 1 Ianuarie 1942 cazanele de fier rachiu ce are și s'ar fi stricat, cerând autorizația Direcției Generale a Monopolului Alcoolului.

Cultivatorii de vii sau livezi de pruni cari sunt proprietari și au cel puțin 5 hectare de vie sau 2 hectare livadă de pruni, pot înființa cazane noi, tot cu autorizația Direcției Generale a Monopolului Alcoolului.

Acei cultivatori cari au datorii la fisc din taxe sau contribuțiuni de orice fel, vor primi autorizațiune de fabricare fără a li se cere achitarea imediată a acestor datorii.

Cultivatorii proprietari de cel mult 2 hectare de vie sau de livezi de pruni vor putea primi bilete de liberă circulație, în care se va arăta nu numai localitatea unde i-și transportă produsele lor, fără a fi obligați să arate și numele cumpărătorului și vor avea dreptul să și vândă produsele în orice comună pe drumul dintre locul de plecare și locul de destinație arătat în bilet. Astfel micul cultivator nu va mai trebui să aștepte cumpărătorul la el acasă, ci va pleca cu marfa sa și o va putea vinde pe drum ori unde va găsi cumpărător.

Tainul de vin, pe care producătorul îl poate consuma cu familia sa și cu personalul angajat permanent, a fost mărit dela 100 litri la 200 litri anual, de fiecare persoană majoră.

Cultivatorii cari au fost supuși la taxe și amenzi pentru cantitățile de rachiu și vin găsite lipsă în depozit și consumate de ei și familiile lor, vor putea face cereri pentru scăderea amenzilor. Aceste cereri se vor adresa Direcției Generale a Monopolului Alcoolului prin prefectură.

avântă cu tot focul sufletului său în vâltoarea luptei pentru dreptate, greu batjocorită de cei ce, printr'un prea mașter joc al sorții, dețineau, de-atâtea veacuri, puterea lumească. Inochentie Micu, mic prin nume și origine, dar atât de mare prin îndrăzneala sa neînfrițată de nimic, să înfige în fața Curții Împărățești din Viena și a staturilor Ardealului ca român întreg, care pretinde și așteaptă să fie luat în seamă și respectat, dimpreună cu neamul său de mucenici, pe cari li reprezintă. Cere să fie numit baron, cu scaun și cu vot, în dieta unde se cârmuiește soarta Ardealului.

Are tăria, foarte respectabilă în acelea vremi, să înfrunte îngâmfarea celor trei națiuni privilegiate și să pretindă, și pentru neamul său, recunoașterea oficială de națiune.

În cea dintâi ședință a dietei ardeline la care se prezintă, tinărul arhieru, grozii și baronii fuduli au pus la cale să-i pregătească o primire vicleană, care să-l umilească și să-l descurajeze. Un Bethlen sau un Bánffy oarecare, întimpinând la ușă pe proaspătul baron și demnitar valah, îi aruncă, zimbând batjocoritor, întrebarea:

— Ce cauți, Saule, în ocoalele noastre? Vlădicul valah înalță fruntea lată și, înaintând fără teamă spre mijlocul dietei, rostește răspunsul în azul tuturor:

— Caut măgarii pierduți ai tatălui meu!

Dieta Transilvaniei se turbură ca o mare biciuită de furtuni și magnații infuriați se avântă să arunce pe fereastră, pe îndrăznețul popă valah. I-a oprit însă privirea de biruitoare liniște a minunatului vlădică. Pe fruntea lui strălucea în amani clipe, semeția de oțel a legionarilor romani dela Tibru, cari, au stăpânit odinioară hoardele barbare ale lumii vechi.

Luptele lui Inochentie Micu au pus atunci temeliile programului național românesc, ale cărui fire de neșovăitoare bărbăție și curaj, s'au prelungit până în zilele noastre de glorie și izbândă veșnică.

Marele arhieru a știut în aceeaș vreme să țină strâns legate de sine inimile poporului său, care îl iubia cu o dragoste nemaipomenită. Protopopii și preoții îl ascultă cu încredere nețărâmură. Și ajunge un singur cuvânt al arhierului, în soborul dela 26 Ianuar 1738, ca preoții și protopopii cei necăjiți ai iobagilor din Ardeal, să voteze darea culturală de 25.000 floreni, cu cari să se poată începe zidirea mănăstirii și a catedralei din Blaj. Sfântă hotărâre! Căci este cea dintâi licărire făptuitoare a dorului de ieșire din beznă întunecului de veacuri! Deatunci înainte, poporul românesc începe să-și vină în fire, începe să se simtă ceva în țara Ardealului, și merge, în necurmată înălțare, tot mai spre soare, mai spre lumină

Clădirile așezămintelor naționale din Blaj încep să se ridice chiar sub ochii celui ce le-a visat și plănuț. Păcat, că o soartă neîndurătoare l-a lipsit de fericirea de-a le vedea și isprăvite. Neobositul arhieru, prin luptele și veșnicile sale instanții la cei mari, a ajuns un ghimpe dureros în ochii poporului unguresc. Se pornește un șir nesfârșit și apăsător de intrigi ascunse, de minciuni și de ponegriri, cari scot din mijlocul poporului său pe eroicul păstor.

El este chemat la Viena, la curtea împărătească. Și nu mai poate reveni niciodată pe plaiurile atât de dragi inimii sale. Măcar, Doamne, cu cât dor îl doresc preoții, protopopii și credincioșii bisericețelor de lemn, din văile și munții Ardealului...! Puterea ticăloasă și ura rămân biruitoare.

Arhierul Micu-Clain începe, în ziua de 9 Decembrie 1744, un exil plin de suferințe, fără să aibă, uneori, nici biata pâine de toate zilele, încât e silit să-și vândă chiar și podobebele și crucea de aur a rangului său, ca să-și ducă traiul chinuit, lângă bisericuța «Madona del Pascolo» din Roma. Trudnica sa viață se prelungește, în lipsuri și grele oftări după seculung sau Ardeal, mai mult ca douăzeci de ani, timp, în care poporul îl cere zadarnic, în înlăcimate petiții la Viena și la Roma.

În sfârșit se milostivi Dumnezeu de robul său și a curmat o viață chinuită, chemând

+ Al. Lupeanu-Melin

Așezându-ne la masa de scris să panorăm pe Al. Lupeanu-Melin, ne stăruie în suflet portretul acelor vechi rapsozi, a căror activitate avea ca centru de omagiu, vre-o mare faptă, o cruciadă, un asediu, o faptă cavalerască, care uimea sufletele contemporanilor. Erau toți aceștia, pe care-i întâlnim aproape în toate literaturile, suflete atașate unor eroi, preamăritori desinteresați, poeți duioși, calzi, din aceeași plămădă cu evenimentele și locurile pe care le preamăreau în acorduri de strune.

Eram elev în cursul inferior al liceului dela Blaj, când faima lui Al. Melin își făcea începuturile. Debutase cu schițe, remarcate dela început, în care zugrăvea, într'o limbă proprie, c'un autentic colorit ardelenesc, viața satelor noastre. Era în acest stil fermecător toată comoara de expresiuni străvechi a bătrânilor noștri și din limba pe care ei și-au alcătuit-o din cetania bucovnelor și din cuvintele străine — nemțești și ungurești — cu care și înzorzonau graiul, ca să pară mai pricepuți, mai înștruiți... În acest graiu, atât de expresiv și-a scris Melin schițele sale, de-o unică frumusețe, mai vărtos acelea în cari el evoca trecutul și mai ales evenimentele revoluției dela 48... Alături de ele, cine a evocat mai minunat, viața diecilor din școlile Blajului, cine ne-a schițat cu mai multă vrajă siluetele și viața cărlicușilor din trecut ai Seminarului Bunei Vestiri?

Ce păcat că acest rapsod al unor vremuri, cari se pierd tot mai mult, a fost constrâns să coboare în realitățile birourilor, pe arena gazetăriei, în care pulverizezi atâta frumusețe, îngropi atâtea chipuri dragi, prestate, strivite pentru totdeauna în cartoanele pietrificate ale sufletului tău. Am convingerea că în Al. Lupeanu-Melin literatura noastră și'n special viața noastră ardelenescă a pierdut pe cel mai expresiv, mai autentic și mai artistic evocator al generațiilor din jumătatea 2-a a veacului trecut, iar limba povestirilor sale este pentru ilustrarea graiului popular ardelenesc, ceea ce sunt poveștile lui Creangă pentru Moldoveni. Ce păcat, repet, că din această lume viața l-a constrâns pe Melin să evoce abia crâmpes, prilejuite de momentele de fermecătoare reverie ale sufletului său de poet.

Suntem totuși fericiți că talentul acesta și-a exemplificat puterile, darurile aceste intradepăr mari și rare, într'o carte, care va rămâne în literatura noastră, alături de cele mai remarcabile produse literare. Este volumul „Evocări” pe care scriitorul l-a publicat

la sine, pe acela, cere n'a putut dobândi nici măcar un locșor de îngropare în pământul părinților săi...! După o bolire de trei luni, bătrânul și chinutul arhieru i-și dete obștescul sfârșit în ziua de 23 Septembrie 1768, în palpările jalnice ale unei sărmane lumini de ceară, pe care o ținea nepotul său, Ioan Micu.

— Întru aceea zi, când au murit la Roma episcopul Clain, au căzut în polata dela Blaj, la pământ, icoana episcopului Clain, fiind de față episcopul de-atunci Atanasie Rednic. Icoana aceasta de nimenia mișcată au căzut cu fața în sus, cu picioarele înainte, cu capul către ușe, cum este obiceiul a duce mortul; pentru aceea unii ziceau, cumcă acest semn s'a făcut, pentruca să se arete, că atunci a murit episcopul cel adevărat — scrie celalalt nepot al său, ieromonahul Samoil Micu, istoricul, în cronica sa bisericească.

Deatunci, Vlădica Inochentie, urzitorul Blajului românesc și al așezămintelor sale naționale, odihnește mântuit de griji și de hărțuiei dușmănoase, într'o sărăcioasă criptă călugărească, sub florile ce-i aștern, cu recunoștință, peregrinii pioși, la Roma în cetatea de obârșie a neamului nostru.

Vântul, cu nori grei de lacrimi dela Apus, mai aduce și acuma, și va aduce, în veci de veci, suspinările de dor după Ardeal, ale martirului nostru național, îngropat departe de țara sa scumpă și dragă, pentru care a suferit atâtea...!

din pragul morții. S'auscris multe aprecieri elogiase, calde despre cartea aceasta, imi pare însă că cea mai nimerită este aceea a prof. Dr. I. Dăianu, care a spus că ea este cea mai artistică evocare a Blajului, a tradițitor a sufletului acestui focar de lumină și mare faptă românească.

Bucățile din această carte privesc toate această lume, atât de admirabilă pentru simplitatea ei patriarhală, pentru măreția și intransigența morală, ascunsă în dosul acestor înfățișeri de fețe și mâni schimnice — cari au clădit în trecut parapetele nebiruite ale rezistențe noastre naționale. Aceasta imbinare-evlaviei cuvioase, a jertfirii de sine, cu dragostea de neam, sunt admirabil povestite de autorul, care le-a desprăfuit din un trecut ce-i era atât de drag. Sunt între ele adevărate pagin de antologie ca «Icon lacrimans» — povestea minunată a icoanei Maicii Domnului, care a lăcrimat la moartea sfântului Petru Pavel Aron de Bistra, ctitorul școlilor dela Blaj.

Dar n'am fi complecți dacă n'am elogia aici și activitatea de gazetar a lui Lupeanu-Melin. Indată după unire el a scos la Blaj «Unirea Poporului» gazeta săptămânală scrisă în acel limbaj fermecător care a fost remarcat cu elogi și de Mihail Sadoveanu, în Viața Românească. Dacă, după războiu, ar fi fost la noi un plan de muncă sistematică, pentru ridicarea țărânimii noastre din Ardeal, prin împărțirea către ea a tuturor cunoștințelor de interes istoric, cultural, economic și dacă oamenii și ar fi dat seama că aceasta nu se poate decât într'un limbaj care ține cont de dicționarul unei provincii, pentru a-l îmbogați apoi treptat și dacă posturile de comandă și'n acest domeniu nu s'ar fi împărțit după fișa politică — Al. Lupeanu ar fi trebuit să ocupe un post de director general la Casa Școalelor sau la Cultura Poporului, unde multe somități și-au umplut buzunarele pentru sclifoseli din cari nimeni n'a avut nici un folos.

Inchinăm modesta flamură a gazetei «Aiudul» înaintea sufletului și operei lui Alexandru Lupeanu-Melin, căruia istoria literară și culturală a viitorului va trebui să-i păstreze un loc de frunte, pentru câte a făcut în scurta dar rodnică sa viață.

Serbările dela Alba-Iulia

În ziua de 14 Octombrie a. c. Alba-Iulia, cetatea lui Mihai Viteazul, a văzut una din cele mai formidabile manifestări românești, serbarea desvelirii monumentului lui Nicola Ursu zis Horia, din Albac și acelor doi căpitani ai săi Gheorghe Crișan și Ion Cloșca, ambii din Cărpiniș, uciși pe roată de nobilimea maghiară în iarna anului 1785, prin mâna unui călău sinistru, pentru că au îndrăsnit să încerce scuturarea jugului robiei milenare.

În ziua de 14 Octombrie, bătrâna temniță, mucegăită de vremuri, de sub poarta cetății Bălgradului, care acum 152 de ani a chinuit în lanțuri, între pereții ei reci și mohăriți trupurile celor trei mucenici ai Neamului românesc, a rămas incremenită când a văzut apărându-i la fereastră falnicul obelisc al victoriei românești și figurile de sfinți ale celor trei martiri Horia, Cloșca și Crișan.

Blestemata temniță, care niciodată n'a crezut că din trupurile sfărțecate ale celor trei mucenici și din oasele lor zdrobite sub roata călăilor, va eși sămânța gloriei poporului românesc, și-a cerut iertare.

Și-a cerut iertare și Carol al IV-lea fostul rege maghiar, care nu știm din care motive a rămas «prizonier» la Bălgrad și cred că l-ați văzut și D-vs., care ați fost acolo, incremenit, fără o mână, călare pe un cal schiop deasupra porții a II-a din cetate...

Cum au decurs festivitățile.

Încă din ajun, de pe toate plaiurile munților Apuseni și din județele limitrofe au început să curgă spre Cetatea încoronării zeci de mii de Români și Românce, tineri și bătrâni toți îmbrăcați în haine de sărbătoare. Toți au venit aici, par'că să răsbune moartea Craișorului lor și tot odată să arete lumii că știu să prețuiască jertfa sfântă pe care acesta a adus-o pe altarul idealului nostru național.

Joi dimineața, încă de la ora 4, Alba-Iulia a început să se populeze cu tot felul de lume, venită din diferite colțuri ale României.

A venit aici și Suveranul țării însoțit de Marele Voevod Mihai și de d. gen. Garmelin, șeful Marelui St. Major francez, membrii guvernului în frunte cu d. primministru G. Tătărescu, câțiva înalți prelați în frunte cu I. P. S. S. dr. Miron Cristea, patriarhul României, mitropolitii Nicolae Bălan al Ardealului și Al. Nicolescu al Blajului. Au mai participat diferiți fruntași politici și culturali din țară.

Toți au venit aici să aducă ofrande memoriei celor trei martiri ai neamului românesc.

La ora 9 dimineața s'a făcut primirea Suveranului în gara Alba-Iulia. La ora 9³⁰, s'a oficiat un serviciu divin în Catedrala încoronării, în fața Suveranului și a celorlalți

oaspeți distinși, iar la ora 10 s'a început solemnitatea desvelirii monumentului. Cu această ocazie au rostit cuvântări I.P.S.S. mitropolitul Bălan, d-nii miniștrii Valer Pop și Al. Lapedatu și d. Eugen Hulea directorul liceului »M. Viteazul din Alba-Iulia.

La ora 11³⁰ Suveranul a primit defilarea în piața Mihai Viteazul. Aceasta defilare a durat 3 ceasuri și jumătate, fără nici o intrerupere. A fost o desfășurare formidabilă de forțe. După părerea unor cunosători au fost peste 70 mii de oameni, numai cei care au defilat. Toți cei cari au defilat au fost îmbrăcați în costume pitorești, cari au stârnit admirația lumii spectatoare.

Cel mai bine dintre județe a fost Hunedoara care s'a impus numeric ca disciplină și uniformitate. Au fost foarte bine: Bihorul, Aradul, Timiș-Torontal și Mureș; bine a fost și Turda, iar din Alba s'au remarcat plasele Sebeș și Vințul de jos.

ION CIUNGANU.

Ministerul Agriculturii și Domeniilor
Inspectoratul Regimului Sivic Cluj.
Ocolul Sivic Aiud.

No. 2548/937.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință celor interesați, că în ziua de 28 Oct. 1937 ora 10 a. m. se va ține în biroul ocolului silvic Aiud județul Alba licitație publică orală pentru vânzarea materialului lemnos de pe o suprafață de 3,11 Ha, cu un volum de 150 m. st. din trunchi și 100 grăm. crăci din pădurea Bis. gr.-cat. Rachiș proprietatea Bisericeii gr.-cat. Rachiș jud. Alba.

Licitația se va ține în conformitate cu art. 88—110 inclusiv din legea Contabilității Publice, regulamentul O. C. L., normele publicate în Monitorul Oficial Nr. 127 din 4 Iunie 1931 și cu aplicarea condițiilor generale pentru exploatarea pădurilor statului, publicate în Mon. Of. Nr. 106 din 12 August 1912, cum și condițiile speciale.

Garanția provizorie este de 5% din prețul de strigare. Supra oferte nu se primesc. În lipsă de concurenți a doua licitație se va ține la data de 9 Noembrie 1937 în aceleași condițiuni.

Condițiile speciale de licitație se pot vedea în orice oră de serviciu la Ocolul Sivic Aiud.

Șeful ocolului sivic Aiud
Inginer, șef
Alexandru Cimoca,

ȘTIRI

■ **Generalul Gamelin despre soldatul român.** Generalul Gamelin a dat ieri o declarație presei despre impresiile câștigate în cursul manevrelor regale. Dsa a spus, între altele, următoarele; După ce am admirat efortul remarcabil făcut de România pentru a-și organiza industria de război și a-și procura armamentul necesar, am fost îndeosebi de fericit să văd armata română la manevrele regale. În cadrul unei teme, care cuprinde o situație de război foarte interesantă, direcția manevrelor a știut să dea operațiunilor o desfășurare logică, lăsând totuși comandanților de partid inițiativa cea mai largă. Nu mai e necesar ca soldatul român să fie laudat. Rezistența lui este fără seamăn, iar vitejia sa, pe câmpul de luptă sub conducerea unui corp ofițeresc demn de el, s'a afirmat îndeajuns în războiul trecut. În cursul manevrelor am putut constata din nou valoarea ofițerilor de Stat Major și tehnica desăvârșită cu care ei se arată în toate pruițele la înălțimea însărcinărilor lor.

■ **Nenorocire.** O groaznică nenorocire s'a întâmplat zilele aceste în Teiuș. Copilul Nicolae Truța, fiul d. N. Truța, dela turnătorii Inchisorii Centrale din loc, pe când se întorcea dela școală spre casă, a fost călcat de un taxi, care l-a omorât pe loc.

■ **Manevrele regale.** Astăzi, 15 Octombrie, după o muncă intensă, în împrejurări atmosferice destul de nepriincioase, s'au terminat manevrele regale din acest an. La manevrele, care sau desfășurat în jurul Sibiului, au asistat Suveranul și generalul Gamelin — șeful marelui stat major — francez. Dsa în timpul pe care l-a petrecut în țară, a inspectat și instalațiile noastre pentru fabricarea în țară a armamentului. Distinsul general și-a exprimat bucuria sinceră pentru cele constatate. După informațiile nepărtinitoare ale marilor cotidiene, țara este înzestrată acum cu tot aparatul indispensabil pentru a fabrica în țară armament și muniții, chiar și pentru un război de lungă durată. Centrul instalațiilor este la Brașov, în inima țării, până unde dușmanul va ajunge numai într'un caz de tragedie pentru armatele noastre. — Suntem fericiți că în sfârșit putem privi cu liniște la ziua de mâine, iar țara și poporul român câștigă astfel un prestigiu și'naintea aliaților, dar și a dușmanilor noștri.

■ **Cinematograf.** Sâmbătă la 9 Duminică 5, 7, 9, Luni la ora 9. *Warner Baxter și Gloria Stuart* în NU SUNT VINOVAȚI (Prizonerul din Insula Rechinilor). În limba germană. E romanul unui Dreyfuss al Americii. Cea mai groaznică eroare judiciară din istoria Americii. Infățșarea autentică a suferințelor covârșitoare ale unui medic, care nevinovat, este condamnat pe viață în «Insula Rechinilor» o închisoare cu mult mai înfiorătoare decât Insula Dracului fiind bănuț că a asasinat pe președinte. Înainte JOURNAL

Portărelul detașat la Judecătoria Aiud

No. 579/1937 port.

Publicație de licitație.

Se aduce la cunoștință publică, că în baza deciziei No. G. 754/1927 al judecătoriei rurale Ocna Mureșului, se vor vinde prin licitație publică următoarele: căruță, hambar, coșere, porumb și buși în favorul Fabricii de acid „Phönix” rep. prin dr. Béla Lőrinczi avocat din Ocna Mureșului, pentru suma de lei 3310 capital și accesorii.

Licităția va avea loc în ziua de 28 Octombrie 1937 ora 14 pm, în comuna Turda la domiciliul urmăriților.

Portărel: Pentru conformitate:
ss. M. Czako V. Presecan.

De vânzare. Casă în foarte bună stare situată în colț, str. Unirii No. 58. constă-tătoare din 3 camere, bucătărie, verandă, cameră și pivniță. Informațiuni la proprietar: *Alexandru Purcellă (Românul)*. 1-7.

La prăvălia „Românul” se caută pentru angajare imediată un ucenic bun, precum și o casieră cu garanție, ambii să fie de originea etnică română. 1-7.

SPORTIVE

■ **Rectificare.** Redacția gazetei „Aiudul” nu-și însușește aprecierile strecurate în această rubrică cu privire la felul în care d. G. Pop funcționar la Uzine, a arbitrat la 26 Sept. a. c. matchul dintre A.S.A. și Solvay Uioara. După informațiuni ce ne-au sosit ulterior, Dsa a condus matchul cu toată obiectivitatea și priceperea sportivă, fapt pentru care ne simțim datori să rectificăm și să cerem scuze d. Pop pentru cele scrise despre dsa în numărul nostru dela 30 Septembrie.

Popice.

Sâmbătă seara, 2 Oct. 1937 a avut loc pe arena de popice a Soc. de Lect. a Mes. Magh. Matchul de revanșă între echipele de popice „Bohemii” și ASA.

Fiind derbiul local, matchul s'a bucurat de o asistență numeroasă.

Lovitura de începere o are ASA. Aceasta, urmărită de ghinion — deși era compusă din 17 persoane, nu face în primul tur decât 44 popice. Se credea că din acest moment, soarta partidei este pecetluită în favoarea valoroasei echipe „Bohemii” dar și aceasta urmărită de acelaș ghinion, nu face decât 35 popice, mult mai puțin decât cele mai modeste pretențiuni.

Din acest moment ASA. domină net, revenindu și în formă. La sfârșitul partidei tabela indica:

ASA.	„Bohemii”
44	35
63	43
78	70
185	158

ASA., lipsită de Costică și de un Florea și Spaniol A. în formă obicinuită, a învins cu 37 popice în plus. Victoria echipei ASA. este semnificativă întrucât valoroasa echipă „Bohemii” de sub conducerea harnicului D. Csipkés, la concursul național de popice a ocupat locul 8 din 126. Matchul a decurs într'o atmosferă de prietenie pe care am dori-o și la football.

Cel mai bun din 34 a fost campionul nostru național dela înălțime, Spaniol Ștefan, urmat de Chișu, dela penitențiarul Aiud.

Formația ASA. Chișiu, Spaniol A. Spaniol Șt., Man V., Spălăceanu C. Colhon Ilie, Florea, Muntean S., Păcă, Țiriac, Lăzăruc, Popa Lazar, Deceanu, Bradea-Fenyő, Comșa Ion, Chira și Bedea.

FOOTBAL

Duminică 10 Oct. a. c. s'a disputat în localitate matchul de campionat districtual între echipele A. S. S. U. din Uioara și A.S.A. Aiud.

Pe un timp nefavorabil și pe un teren plin cu noroiu și apă, matchul a decurs monoton.

Deși ASSU. poză ca victimă sigură, a învins cu 1-0 după ce portarul dela A. S. A. Káló a apărat admirabil vreo câteva mingi ipericuloase.

De remarcat lipsa arbitrilor delegat de district și ploaia de bare cauzată de echipierii dela ASA.

Vrem să știm dacă un match jucat sub conducerea unui arbitru de ocazie poate fi omologat și ce măsuri va lua Onor. District contra arbitrilor care nu se prezintă pe teren.

De vânzare în centrul orașului o casă cu 4 odăi, bucătărie cămară, verandă. Informații în biroul avocatului Dr. Neamțu. 1-2

Atențiunei

Elegant Vă îmbracă croitoria

„DASCĂL”

Piața Reg. Ferdinand

Numai și numai la „Mărgineanu”

se servesc cele mai bune brânzeturi, mezeluri, unt, etc. precum și tot felul de beuturi spirituoase.

Zinic bere proaspătă!

Dacă vrei o gustare bună, numai

la «Mărgineanu»

Str. Mihai Viteazul No. 16.

Toată lumea știe, că numai în atelierul de pantofărie

Traian Mesaroș

din Piața Elisabeta se confecționează după ultima modă tot felul de încălțăminte, garantate și pe lângă cele mai modeste prețuri.

Reparații de șoșoni, gaoșetc.

In atențiunea

gospodinelor.

La librăria „PAPIRUS” se pot căpăta tot felul de hârtii de celofan pentru legatul compoturilor, atât în bucăți cât și în coli întregi, pe lângă cele mai modeste prețuri.

Tot aici se găsește cea mai specială hârtie de pus între haie contra moliiilor. Covoară de hârtie GRAZIOLEUM, hârtie CRETATĂ și covoară românești de hârtie în suluri etc. etc. Încercați și vă convingeți de prețurile noastre reduse și de serviciul punctuos și corect.

Librăria «PAPIRUS».

9-20

Str. M. Viteazu localul Seidl.

Încercați și o să vă convingeți că numai la bodega

ONAC

veți găsi cele mai bune și ieftine vinuri, zilnic mezeluri proaspete de Sibiu și tot felul de aperitive, bere proaspătă etc.

Pâine, franzete și cornuri de prima calitate, coapte în brutăria proprie.

Nu uitați, faceți încercare.

Bodega și brutăria

ONAC

Piața Reg. Ferdinand No. 6

APARATE DE RADIO:

PHILIPS,

MINERVA,

STANDARD,

ZERDIK

TELEFUNKEN,

VINDE ÎN RATE MICI

AUTO-RADIO BUCUR